

Socialdemokratiets nye vej?

Skrevet af: **Jan Helbak** | Offentliggjort: 15. juni 2018

Med den helt rigtige timing meddelte Socialdemokratiets formand Mette Frederiksen dagen før grundlovsdag, at partiet går efter at danne en ny regering alene. Altså uden det Radikale Venstre – et brud med et gammelt princip og et gammelt samarbejds mønster, som de fleste ellers havde ventet ville fortsætte. Mette Frederiksen gjorde klart, at sådan blev det både i valgkampen og efter, hvis stemmetallene var til det.

Efter planen indtog udspillet en ikke ringe plads i de andre partiers grundlovstaler, og avisernes politiske kommentatorer havde travlt i vurderingsrubrikkerne.

Den gennemgående vurdering var, at separationen fra R nok var ganske logisk, og at Socialdemokratiet først og fremmest gik efter at skabe sig større manøvrerum i et kommende, mere broget Folketing. Lars Løkke Rasmussen var hurtigt ude med, at der alene var tale om et taktisk udspil, og mere skulle der ikke lægges i det. Thulesen Dahl takkede for en markant melding og gav det så efterfølgende en kurv ved at betone DF's ønske om at danne regering med Venstre efter næste valg.

Til venstre for Socialdemokratiet var reaktionerne mere afdæmpede. SF forholdt sig forstående, især hvad angår bruddet med Det radikale Venstre. Alternativet kaldte det et frisk udspil og roste Socialdemokratiet for at have givet sig selv et "frihedsbrev" til at søge en bredere og mere åben samarbejdspolitik. EL indtog den stoiske holdning, at det ikke afhænger af ministerposterne, men af den førte politik, og her ville udlændingepolitikken blive anstødsstenen. Samtlige tre partier afholdt sig i første omgang fra at kommentere spørgsmålet om parlamentarisk grundlag for en mulig Socialdemokratisk et-parti-regering.

De hurtige reaktioner er forståelige og rækker måske også på den korte bane. Kommentatorernes forudsigelser om, at partiets vending vil få en vanskelig fødsel og meget nemt kan ende i det rene ingenting, forekommer sandsynlig, men også trivielt forudsigelige. Men måske er der i det lidt længere lys mening med galskaben.

1.
Socialdemokratiet har taget et langt tilløb til meldingen mandag den 4. juni, og Mette Frederiksens begrundelser for skiftet var også meget præcise. Ifølge Socialdemokratiet er "blokpolitikken endeligt ophørt". "Der er ikke sammenhæng internt i blokkene". Der skal samarbejdes bredt, hvis partiets politik skal gennemføres. Selv slog Mette Frederiksen det fast med syvtommersøm i sin kronik i JP, der blev frigivet 20:50, mandag den 4. juni. "Man kan kun lede et land, hvis man kan samle et land". Linjen var lagt. Socialdemokratiets ambition er at blive et bredt folkeparti og samle nationen som forudsætning for at varetage lønmodtagernes interesser.

2.
Hele optakten til valget i 2011 tegnede sig som et langt opgør med socialdemokratiernes 3. vej. Den var endt i en blindgyde og havde kompromitteret socialdemokratierne over hele Europa. Tilpasningen til den neoliberale politiske offensiv havde givet bagslag og berøvet partierne enhver fremtidsvision til at overbevise lønmodtagerne om, at partierne kunne præstere en vej ud af krisen.

Nu skulle S og SF i samarbejde til at føre klar lønmodtagerpolitik, og det så helt frem til valget også ud til at blive deres mandat. Sådan endte det bare ikke. De Radikale måtte inddrages både som

parlamentarisk grundlag og i regeringen. Det betød en fortsættelse af den foregående regerings politik, man ellers ønskede at gøre op med. Faktisk blev den neoliberale profil skærpet. Under Thorningregeringen bandt man sig fuldtone til EU's krisepolitik. Man forpligtede sig på Finanspagten og indførte budgetloven. Det blev til spørgsmålet om at føre "den nødvendige politik". Socialdemokratiet fremstod mere som en virksomhedsbestyrelse end som et levende, socialt velfærdsparti med massetiltrækning. Partiet kom ud af regeringsmagten i 2015 godt splittet og uden noget politisk projekt overhovedet. Og udmeldingerne fra partiet på snart sagt alle spørgsmål blev herefter.

3.
Mette Frederiksens overtagelse af formandsposten var længe forberedt, og hendes støtter var på plads - også politisk. En del af politikken var allerede blevet formuleret op til valget i 2011. Hovedoverskriften lød: "Tilbage til rødderne". Parolen skal tolkes i sin bredeste betydning. Hvad der gemmer sig under parolen, begyndte at blive forklaret i en lind strøm af debatbøger og kronikker. Det gennemgående perspektiv var, at Socialdemokratiet igen skulle kendes som et lønmodtagerparti, der først og fremmest vil føre klassisk velfærds politik. En central pointe, der stort set lægges ned over al anden politik fra partiet, bl.a. i tilfældet udlændingepolitikken og det nationale perspektiv. Men det vender vi tilbage til.

I partiets velfærds linje er der først og fremmest fra Henrik Sass-Larsens side indskrevet en klar bro mod de dele af den lidt bredere samfundselite både i det private erhvervsliv og i toppen af den offentlige sektor, der igennem tre årtier har haft fri bane til at fortælle, hvad der er rigtigt og forkert. Altså smagsdommerne.

Samtidig med det begyndende politikskifte blev der diskret lagt en større afstand til Thorningregeringens meget pro-europæiske kurs. EU er vigtig, og Danmark skal selvfølgelig forblive en loyal deltager i EU. Macrons tanker lyder også spændende, men det nationale demokrati og den nationale selvstændighed skal der værnes om. Set i lyset af tumlen og opbrudstendenserne i EU siden 2010, må den nordiske model være pejlemærket. Sådan i store træk blev den socialdemokratiske EU-politik nu formuleret, og den er stadig i bevægelse.

Efter 2015 skærpede partiet kursen indenfor udlændingepolitikken. Stramningen havde været på vej et stykke tid, men flygtningeuroen accelererede udviklingen internt i partiet. Den synlige vending i partiets politik drejede sig ikke alene om at lukke den højre flanke mod DF og holde på arbejdervælgerne. Partiet forholdt sig følsomt overfor den frygt for et stort og uoverskueligt immigrationsboom hvis mulige/sandsynlige fortrængningseffekt, mange af partiets arbejdervælgere oplevede som en nærliggende trussel. Selvfølgelig var vælgergrupperne også påvirket af mediernes megen hype af flygtningesituationen, men bagved det halløj oplevede mange af partiets vælgere rent faktisk at blive fortrængt bolig mæssigt, job mæssigt og kulturelt fra deres i forvejen noget skrøbelige ståsted i samfundet. Den situation fik man så Mattias Tesfaye til at beskrive på en sådan måde, at der på den ene side blev lagt luft til Det radikale Venstres elitære udlændingepolitik og kant til DF's udtalt fremmedfjendske flygtningepolitik. Kort sagt skulle det grundlæggende indhold og perspektiv i Socialdemokratiets udlændingepolitik være velfærds perspektivet og ikke religions- og etnicitets perspektivet. Den linje er blevet opretholdt, selv om partiet efterfølgende er gået fra det ene problematiske forlig efter det andet på området. Endog så langt, at man sidst med ghettoforliget har lagt stemmer til indførelse af særlovgivning, hvilket kan vise sig dybt problematisk på længere sigt, fordi det er en åbning til højrefløjen, der historisk har vist sig farlig også for Socialdemokratiet.

Men uanset hvor meget Det radikale Venstre og venstrefløjen kritiserer Socialdemokratiets deltagelse i regeringens forlig, så har partiet en vis genklang i brede dele af vælgerkorpset, fordi det med sin politik påtager sig at beskytte de danske lønmodtagere fra ubillig konkurrence på arbejdsmarkedet og skabe tryghed for dem, der lever i og omkring de store boligområder.

Lønmodtagervinklen er den, der styrer partiets politik på udlændingeområdet, hvorfor Socialdemokratiet også har et potentielt brud med DF til gode ude i horisonten. Spørgsmålet er, om det kommer for sent, når det kommer.

4.

Mette Frederiksens politikskifte kan bedst karakterises som en slags genopdagelse af velfærdspolitikens masseorientering. Politikskiftet skal nok vise sig at støde på *betydelige* barrierer, al den stund det skal udfoldes uden et egentligt brud med den krisepolitik, som Thorning, Bjarne Corydon og Margrethe Vestager bandt Danmark til i perioden 2011 - 2013. Det drejer sig selvfølgelig om bindingen til de mange pagter, som blev vedtaget i EU i samme periode med det formål at ophæve medlemslandenes selvstændige finanspolitik og underlægge dem den tyske konkurrencestatsmodel. En form for europæisk ny-merkantilisme, hvor vejen ud af krisen skulle gå gennem disciplineringen af arbejdsmarkedet for at skærpe konkurrenceevnen, øge den samlede eksport og vinde markedsandele på verdensmarkedet. Den politik har som bekendt ingen fremadrettede perspektiver og er allerede rendt ind i problemer, men det ændrer ikke ved, at hovedparten af medlemslandene i dag lever med en budgetlov, der indsnævrer regeringernes finanspolitiske manøvrerum til et minimum.

Ikke desto mindre forsøger Socialdemokratiet flere tilløb til at formulere en masseorienteret velfærdspolitik og i hvert fald et ideologisk opgør med neoliberalismen, der har genereret det, både Mette Frederiksen og Peter Hummelgaard ved flere lejligheder har kaldt en "syg kapitalisme", hvor grådigheden, uligheden og hensynsløsheden overfor samfundet er fremherskende. Endnu mangler den ideologiske kritik at materialisere sig. Men klart er det, at den nationale selvbeskyttelse overfor globaliseringens hærgen er sat som tema.

Indenfor den forståelsesramme har partiet lagt beskyttelsen af lønmodtagerne ned over udlændingepolitikken og kritikken af den lønmodtagerskadelige konsekvenser af EU's indre marked. Bl.a. kritikken af løndumping og importen af billig arbejdskraft. Den politik er brugt som trædesten til igen at etablere et mere bindende forhold til især LO-fagbevægelsen.

Partiet har også i tre år været på vej med en helt ny form for lighedspolitik, hvor ligheden både optræder som social lighed og geografisk lighed. Sass-Larsen udtrykker det meget præcist i sin bog *Exodus*, når han lapidarisk skriver: "I bund og grund drejer det sig om fordelingen af nutidens velstand, herunder om der bliver gjort plads til dem, der fejler, og det er et politisk valg". Forinden gør han i bogen op med Harz IV-vejen i Tyskland, "hvor man slog bunden ud af lønningerne på arbejdsmarkedet. Resultatet var flere jobs, men også at mange lønmodtagere ikke kunne leve af at have fuldtidsarbejde. Men det så godt ud på regnearket". Lidt længere fremme slår Sass-Larsen fast, "at centrum-venstre rundt om i Europa har mistet forbindelsen og respekten for de mange, hvad der burde være enkelt at rette op på. Det kræver kun, at man er sin ideologi og sine rødder bevidst".

Med andre ord skal opgøret med uligheden finde sine konkrete politiske udtryk i en klarere, lønmodtagerorienteret fordelingspolitik og i et helt bevidst opgør med centraliseringspolitikken og det teknokratiske styre. De mange lokale fællesskaber og institutioner skal styrkes. Det lokale demokrati skal styrkes, hvilket bl.a. er blevet beskrevet af to af de lokale socialdemokratiske sværvægtede, borgmestrene Jakob Bundsgaard og Johannes Lundsryd, i bogen *Rodskud*. Her blæses til kamp for det lokale demokrati, et styrket og levende civilsamfund som demokratisk modvægt til det offentlige, institutionelle tyranni. Bogen og tankegangen fik en vis omtale og betydning i det såkaldt 'kommunale oprør' mod regeringens "omprioriteringsbidrag", der af samme grund ikke holdt længe. Ideen blandt flere af de socialdemokratiske lokalpolitikere var at bruge det kommunale oprør til at formulere et politisk afsæt til igen at kunne rodfæste socialdemokratisk velfærdspolitik i det, man kunne kalde det socialdemokratiske genoplivningsforsøg af fordums storhed i civilsamfundet, hvor socialdemokratisk politik og tankegang var toneangivende i "det

folkelige Danmark". Hovedproblemet her er, at partiet endnu er fanget mellem neoliberalismens ekstreme individualisme, som de socialdemokratiske partier har så vanskeligt ved at frigøre sig fra og forestillingerne om de ønske fællesskaber i civilsamfundet, som de er blevet formuleret af Sass-Larsen og delvis Peter Hummelgaard.

5.

Mange vil hævde (og gør det) - især mediernes politiske kommentatorer men også venstrefløj - at Socialdemokratiet først og fremmest går efter at dække flanker af, så Mette Frederiksen kan sætte sig i statsministerstolen. Men man skal nok være en smule varsom med helt at overgive sig til en så snæver Christiansborglogik.

Et blik på den generelle politiske situation her og ude i Europa fortæller, at den meste politik for tiden er march på stedet, hvor de fleste slag kæmpes indenfor rammerne af den "lille politik". Absolut ingen af de toneangivende partier i nogen af blokkene har magtet at lægge en vej frem, der for alvor kan rette op på krisens samfundsødelæggelser endsige fremlægge visioner om en mere stabil samfundsudvikling, hvor uligheden formindskes, den almindelige borger igen kommer i centrum, hvor det igen bliver politisk legitimt at fremlægge kollektive løsninger på kollektive problemer, og hvor der kan formuleres en politisk økonomi, som endeligt gør op med neoliberalismens økonomiske ortodoksi om markedslige vægte og monopol på rationaliteten. "Handelsskoleliberalismen i Danmark har jo tabt. Måske har de ikke flere ideer", siger Kasper Fogh, og udtrykker meget præcist den politiske situations limbo. Socialdemokratiets udspil skal ses som forsøg på at formulere et alternativ. Om det er det eller bliver det, er en ganske anden sag.

Udspillene fra Socialdemokratiet og tankerne i flere af debatbøgerne ligger såmænd ikke så langt fra de tanker, som Enhedslisten har formuleret i oplægget "100 dage med Enhedslisten". Partiet forsøger her på tolv politikområder at formulere sit bud på, hvordan Danmark indenfor en nationalstatslig horisont igen kan slå ind på en lønmodtagervenlig og selvfølgelig grøn velfærds politik. Man skal være ualmindeligt krakilsk for ikke at identificere mange lighedspunkter mellem det endnu ufuldstændige socialdemokratiske projekt og Enhedslistens politiske kurs i oplægget. Fra begge partier udgår der et ønske om at vinde vælgertilslutning ved at angive en vej ud af den stiltand, forvirring og forsumpning, som dansk politik befinder sig i. At billedet af den politiske situation i Danmark ikke adskiller sig væsentligt fra situationen i de andre europæiske lande, finder desværre kun en inferior plads i de politiske udspil. Den store og afgørende forskel er, at hvor Socialdemokratiet forestiller sig selv nationens leder, drømmer EL om at vokse det nuværende Socialdemokrati over hovedet og blive det nye klassiske socialdemokrati.

Det kniber med at integrere de mange spredte protestformer og faktiske politiske forskydninger i et samlende projekt. F.eks. har vi endnu til gode at se Socialdemokratiet integrere sin ny, kommunalpolitiske styrke i et målrettet opgør med regeringens fortsatte nedbrydning af velfærdsstatens tilbageblevne velfærdsordninger. Partiet har indtil nu også været ude af stand til at kapitalisere den store mobilisering og opslutning bag fagbevægelsens styrkeprøve med VLAk-regeringen, som fagbevægelsen i øvrigt gik styrket ud af. Det hænger selvfølgelig sammen med, at der er langt fra Sass-Larsens ideologiske opgør til at skulle tage de nødvendige praktiske opgør med hele det institutionelle system, der blev styrket og udbygget under Thorningregeringen. Dertil kommer, at uanset hvem der sidder i finansministeriet, gælder budgetlovens bestemmelser. Her ligger velfærds politikens faktuelle begrænsninger - især på fordelings politikens område.

6.

Her er vi så tilbage ved Mette Frederiksens greb med at gå solo og som begrundelse henvise til blok politikens opløsning. Ud af forvirringens utålelige tilstand, hvor man internt i de gamle blokke ikke kan samles om fælles politiske retningslinjer, og der heller ikke tegner sig de store, tværgående muligheder, stræber Socialdemokratiet efter at træde frem som det parti, der skal samle og lede

nationen ud af den politiske udsigtsløshed. Indenfor Mette Frederiksens nationalstatslige ramme skal der gennemføres et velfærdspolitisk opgør med en stadig mere visionsløs liberalisme og renses ud i slagterne fra næsten tyve års neoliberal nedbrydning af samfundets sammenhængskraft ikke mindst aftegnet i den voksende ulighed og i de udsatte lønmodtagergruppers tiltrækning til populisternes socialkonservatisme.

Socialdemokratiets greb lægger hermed direkte an til et opgør med Det radikale Venstres abstrakte og elitære udlændingepolitik og forgabelse i en stadig tættere Union, som ikke på nuværende tidspunkt kan opleves som andet end en fortsat styrkelse af de unionskræfter, hvis politik i den grad har ramt de brede lønmodtagergrupper og styrket de europæiske herskende klasser på næsten alle politikområder. Omdrejningspunktet i det opgør er den sociale nationalstat og beskyttelsen af borgerne overfor en stadig mere aggressiv, transnational kapitalisme - med Hummelgaards ord "en syg kapitalisme". Underforstået, den humane og velfærdsforpligtede kapitalisme kan genopfindes indenfor nationalstatens horisont koblet op på genopfindelsen af det europæiske projekt - som "nationernes Europa".

Grebet består også i at fortynde klasselinjen i Sass-Larsens aftapning ved at blande den med parolen om, at "man kun kan lede et land, hvis man kan samle et land". I den parole signaleres der til de brede LO-grupper, at Socialdemokratiet vil samle nationen mod globaliseringens forbandelser og ad den vej beskytte dem mod øget prækaritet og social vilkårlighed. En stærk, social nationalstat giver den tryghed, som de overnationale konstruktioner ikke har kunnet give. Snarere tværtimod. Det er i den sammenhæng, det giver mest mening at læse Socialdemokratiets udlændingespil. Det er også heri, at velfærds-kortet skaber kant til DF's og Støjbergs rabiate fremmedfjendskhed og klaustrofobiske nationalisme.

Indenfor samme ramme tjener et andet udspil fra Socialdemokratiet det formål at skabe en vis alliance eller fællesnævner mellem den brede LO-gruppe og de brede professionsgrupper inden for den offentlige sektor - den brede middelklasse. Det drejer sig om oplægget "Tillid, Faglighed og Arbejdsglæde" eller mere prosaisk "En selvstyrereform for den offentlige sektor".

Oplægget er som skrevet ud af Henrik Sass-Larsens tankesæt i hans bog og slutter med en utvetydig parole, der også figurerer i EL's program, og som er hentet fra Corbyns valgkampsmanifest: "Selvstyrereformen skal give mere frihed til de mange, og stramme skruen om de få".

Her signalerer Socialdemokratiet, at man vil gøre op med New Public Management-styringen af den offentlige sektor og føre magten og indflydelsen væk fra de øverste teknokratiske lag i hele den offentlige sektor. Velfærdsproduktionen skal komme de mange til gode, og der skal gøres op med det forhold, at hele 55% af befolkningen oplever, at den offentlige service er forringet. Der skal indgås en ny social kontrakt, hvor de brede befolkningsgrupper kan regne med at få del i velfærdsudviklingen. Det fordrer ifølge oplægget, at medarbejdernes faglighed får mere plads. At arbejdsmiljøet forbedres og det eksorbitant høje sygefravær nedbringes. At der gøres op med alt unødvendigt bureaukrati, regler, dokumentationskrav og kontrol, så der bliver flere hænder til omsorg og nærvær. Altså skal der tyndes ud i de teknokratiske lag og ressourcerne konverteres til driftsmidler/bedre normeringer mv., eller også skal teknokraterne omskoles. Det er nok ikke det sidste, der tænkes på.

Hele det ulideligt komplekse og omfattende målhierarki skal afløses af få overordnede mål, som igen kan nedbrydes i lokale mål. Innovationsgevinster ude på institutioner skal delvist kunne beholdes, og så skal der arbejdes med flerårige budgetter og kontrakter. Der skal gøres op med den kortsigtede økonomitænkning. Til at binde det hele sammen føjes en forbedret og udvidet faglig ledelse og et udvidet samarbejde med alle de mange borgergrupper og institutioner i civilsamfundet, som partiet jo ønsker at fremme for at styrke det lokale demokrati.

Oplægget er i overskriftsform én lang imødekommelse af de krav og ønsker, som er blevet formuleret igen og igen og forstærket under OK18-konflikten af de fleste fagforeninger indenfor den offentlige sektor. Matchet er næsten komplet. På den måde går Socialdemokratiet efter at samle de brede lønmodtagergrupper i det "folkelige Danmark", hvor de klassiske arbejdergrupper sikres gennem den stramme udlændingepolitik og begrænsningerne af det indre markedes skadevirkninger samt forsvaret af "den danske model" og de klassiske middelklassevælgere ved at genopbygge den offentlige sektor og de ansattes nye indflydelse indenfor den nye sociale nationalstat. En model, der under radaren tager hensyn til klasseinteresser og modsætningen mellem de herskende klasser og lag i samfundet og de brede lønmodtagergrupper, som i øvrigt ikke udgør en enhed, men fremstiller det i fortyndet form som et nationalt projekt. Et socialdemokratisk forsøg på at give højrepopulisterne baghjul.

For så at gå linen ud fuldendes den programatiske trekant med et klima- og miljøpolitisk program, der igen skal give Danmark førertrøjen indenfor miljøområdet. Oplægget er velegnet til at samle de fleste grupper udenfor højrefløjens kernetropper i landbruget og de mest tilbagestående dele af erhvervslivet. At oplægget så er lidt tyndt og luftigt og helt mangler en overordnet trafikpolitisk dimension er noget andet. Der er trods alt formuleret en vej, som også kan omformes til en progressiv industripolitik, som både middelklasse og brede dele af arbejderklassen vil kunne samles om, og som de mest fremsynede dele af erhvervslivet vil have svært med at stå i opposition til. Det er et forsøg - og stadig det eneste fra Socialdemokratiets hånd - på at formulere måder til at regulere den "syge kapitalisme på" og fremme den gode, raske og sociale kapitalisme.

Set i den sammenhæng og med vægten på den sociale nationalstat giver det mening at påkalde sig ånden fra Stauning og partiets rødder og genformulere et folkets Danmark under ledelse af Socialdemokratiet - alene på kommandobroen.

7.

Men der er orm i æblet. Og den vil med sikkerhed blive mere synlig og vokse sig større, jo mere vi nærmer os valget, hvor Socialdemokratiet fra grundlovsdagen og frem vil blive udfordret både af det taktiske spil på Christiansborg og af partiets egne skeletter i skabet.

Indenfor Christiansborgtaktikkens felt vil Venstre og Løkke Rasmussen selvklart bestræbe sig på at hænge Socialdemokratiets nye kurs ud som ren og skær valgtaktik og bruge enhver anledning og enhver lille sprække til at klistre partiet fast til den røde blok - hvor afpillet den end fremtræder. DF øjner ganske sandsynligt en farlig konkurrent i Socialdemokratiets såkaldte velfærdspolitiske udlændingepolitik og ikke mindst i "tilbage til rødderne"-politikken. Sidstnævnte vending er i virkeligheden den største udfordring af DF's småborgerlige social- og nationalpolitik. Der skal med Mette Frederiksen og Sass-Larsens ord være grænser for, hvor meget mindretallet skal bestemme. Udtalelserne er selvfølgelig for en overfladisk betragtning alene møntet på opgøret med mindretalsgrupperne i ghettomiljøet, men de har også brod mod DF's kvalmende omsorg for de "svage" og udsatte grupper i samfundet samtidig med, at partiet hele tiden accepterer velfærdspolitiske forringelser, der rammer de mange - det man kunne kalde den velfærdspolitiske masselinje, som rækker ud over den populistiske masseprotest.

Venstrefløjten og især Enhedslisten - men også Det radikale Venstre - vil, som reaktionerne på Mette Frederiksen også lod forstå, kræve indflydelse på udlændingepolitikken for at indgå forhandlinger om et parlamentariske grundlag efter valget. Det ved Mette Frederiksen selvfølgelig udmærket. Men her har partiet valgt at satse og stå fast på den udlændingepolitiske kurs i fortrøstning til, at venstrefløjten ikke vil have andet valg end at støtte en socialdemokratisk soloregering, al den stund partiet har en god sag i udlændingepolitikken - "med et menneskeligt og velfærdsorienteret ansigt".

Mere problematisk end Christiansborgtaktikken er nok partiets egne skeletter. Det vil eksempelvis

ikke være muligt for partiet at komme ret langt med selvstyrereformen og alliancen med kommunerne, så længe man er bundet af en budgetlov, hvis hele indretning stort set modsiger alt det, partiet gerne vil. Man kan ikke love fireårige budgetter og samtidig leve op til budgetlovens bestemmelser om stram budgetkontrol og overholdelse af konvergenskravene. Man vil have vanskeligt ved at leve op til løfterne om få mål, når der samtidig skal fastholdes komplekse effektiviseringsmål og opereres med enhedspriser. Og man vil få endnu vanskeligere ved at åbne for rammerne i økonomaftalerne med KL, fordi hele rationalet i budgetloven, finanspagten og det europæiske semester er at underordne finanspolitikken penge- og udbudspolitikken og vækst- og stabilitetspagtens konvergenskrav. Der skal ikke ske ret mange forskydninger i BNP-væksten, før en socialdemokratisk regering hænger fast i det strukturelle balanceprincips dobbelte benlås.

Meget bedre ser det ikke ud for partiets ønske om at gøre op med finansministeriets regnemetoder. De er sanktioneret af EU-kommissionen og bygger på en økonomisk tænkning, som Socialdemokratiet endnu ikke har frigjort sig fra.

Man behøver blot at erindre, at skatteministeren grundlovsdag meldte ud, at det kunne blive nødvendigt for Danmark at sænke virksomhedsbeskatningen for ikke at blive sorteper i det ræs mod bunden, som flere og flere EU-medlemslande er involveret i. Altså udsigt til tab af skatteprovenu eller konkurrencedygtighed, som skatteministeren påpeger. Nu har han selvfølgelig et særligt ærinde, når man tager kæntringen af VLAK-regeringens højtprofilerede skattereform i betragtning. Men det er heller ikke urigtigt det, skatteministeren siger. Det samme gælder for så vidt den modsatte vej. Flere af de nævnte socialdemokratiske forfattere har slået til lyd for en samlet indsats mod skattely og skatteomgåelse, som især praktiseres af de store transnationale virksomheder. Men netop en samlet tværnational indsats - det eneste mulige - forudsætter en helt anden politik i EU og en afgivelse af national suverænitæt. Hvor sympatisk tankerne om indsats mod skattely og patenttyranni mv. end er, skal forudsætningerne for handlekraft og handlekompetence være til stede. Men jo flere af medlemslandene og de toneangivende partier, der dyrker tanken om et "nationernes Europa", desto mere fjerner man sig fra sandsynligheden for, at man i EU kan finde sammen om en fælles og forpligtende skattepolitik, flygtningepolitik, miljøpolitik, socialpolitik, indsats overfor organiseret kriminalitet osv.

Der hersker med andre ord et dobbelt bogholderi, som Socialdemokratiet skal gøre op med, hvis partiet som regering vil gennemføre sin egen politik og ikke deponere vetoretten i dansk erhvervsliv og hos flere af partierne i blå blok. Selv om Socialdemokratiet har leveret et forfriskende udspil, er der grund til at frygte, at partiet ikke formår at løfte sig ud af den nationale andedams kviksand.

8.

Jamen, så er konklusionen vel ligetil, ikke? De frostsprængte huller på Socialdemokratiets nye vej er legio, og sandsynligheden for, at partiet falder i DF's og Venstres hul ditto.

Der er dog grund til at advare mod en sådan automatkonklusion. For det første skal man have på det rene, at den nye kurs ikke er kommet som færdigpakket take away. Der har siden 2015 foregået intense diskussioner i partiets ledelse om ad hvilken vej, partiet skulle bevæge sig. Men den diskussion har også foregået ude blandt de socialdemokratiske byrådder og borgmestre, hvor det i dag står mere og mere klart, at man ikke kan holde til at skrælle yderligere af velfærdsordningerne og samtidig fastholde autoritet og respekt hos den brede befolkning. Derude er der ved at blomstre en helt ny generation af unge borgmestre op, der ikke som tidligere er fastlåst i partidisciplinen. De mange bøger, og der kommer et nyt kuld til efteråret, skaber, hvor letbenede de end er, virak og fokus på den politiske kurs, og man kan ikke fortsætte med at skyde på den "syge kapitalisme" og de finansministerielle regnemodellers skævvridning af udgiftspolitikens konsekvenser, uden det fører til handling.

For det andet har man gennem den rigtige timing pustet til de offentligt ansattes forventninger, og mon ikke man fra de ansattes fagforeninger vil vide at udfordre Socialdemokratiet i løbet af efteråret og frem til næste valg? Nu skal der konkret indhold på bordet, og det er her, det bliver svært, fordi det er her det nationale- og det lokale Socialdemokrati kan støde sammen. OK18- forløbet og de mange afsløringer af elendige normeringer på landets sygehuse, i hjemmeplejen og i daginstitutionerne kalder på handling for de mange, der efterhånden føler sig politisk hjemløse.

Hvis de skal tiltrækkes til partiets nye kurs, skal kursen kunne operationaliseres. Ikke som et velfærdspolitisk ingeniørprojekt, men efter det billede, der er lagt op til i reformudspillet: Som et bredt deltagelsesprojekt, der kan engagere de mange ude i lokalområderne. Det bliver en helt ny praksis, partiet skal øve sig på fra grundlovsdagen og frem. Ellers får partiet bare ryggen. I snæver tilknytning hertil skal partiet i sin iver efter at justere på den danske model holde sig helt fra overhovedet at tænke på begrænsninger af strejkeretten. Det er muligt, at man øverst i LO og FTF, når parterne er fusioneret, kan tænkes at være en smule imødekommende, men det samme er langt fra tilfældet i den brede medlemskreds. Her står solidaritetspagten og kampgejsten stadig som den største og bedste af sejrens frugter.

Men Socialdemokratiets ønskescenarie kan meget vel ende sine dage som en skrivebordskonstruktion og reduceret til ren valgtaktik, hvis ikke Socialdemokratiet på trods af soloudmeldingen kan finde en fælles forståelse med venstrefløjen om, hvordan det parlamentariske grundlag skal skæres. Sådan at forstå, at det også får sit liv udenfor Christiansborgs mure inden valget.

Venstrefløjen (her tænkes på SF og Enhedslisten) har nu to muligheder. Den kan vælge den passive parlamentarismes vej og automatisk danne parlamentarisk grundlag og så legitimere sig ved at trække nogen røde streger. Det er nok det scenarie, Socialdemokratiet kalkulerer med og er fortrøstningsfuld overfor. Når alt kommer til alt i politikens tummel, kan det vise sig umådeligt vanskeligt dels at finde ud af, hvor strengen skal gå og dels begrunde, hvorfor den absolut skal trækkes dér. Eller sagt på en anden måde: Venstrefløjen vil kun tabe på den position. Det kan sagtens være, at den vokser parlamentarisk med lidt større vælgeropbakning. Men der er ikke meget politisk og strategisk opdrift i at fungere som opsamlingsparti for utilfredse socialdemokratiske eller hjemløse vælgere.

Den anden vej venstrefløjen kan gå er fra nu af og frem at udfordre Socialdemokratiet på dets egen politik. En noget mere krævende vej, da vejen ad hvilken man skal gå, forudsætter at både SF og EL selv har et bud på, hvordan der skal og kan føres en progressiv politik, som kan overbevise de brede lønmodtagergrupper om, at der fra Socialdemokratiet og ud kan sammensvejses en vej ud af det kviksand, som de liberales politik har efterladt samfundet i. Og i venstrefløjens lejr skal man gennemtænke Corbyns og Labours parole "For de mange og ikke de få!" meget grundigt. Den indebærer nemlig et konsekvent brud med den hidtidige, næsten ensidige fokus på den liberale politiks mange ofre og skal samtidig gøre det klart for alle, at uden en politik for de mange og tilslutningen hertil, forbliver forsvaret af de få en fortsat defensiv gang baglæns.

Fra nu af og frem til valget må devisen være at gå planken ud og udfordre Socialdemokratiet på alle de centrale politikpunkter i Folketinget, i byrådene, i fagforeningerne og i øvrigt de steder, hvor partiets politik skal virkeliggøres. Det vil blive forventningernes tyngde, der vil afgøre, hvilke og hvor mange huller den socialdemokratiske regering skal falde i. Det gælder ikke mindst venstrefløjens taktiske evne til at tackle Socialdemokratiets udlændingepolitik, som skal være konkret og rensset for elitær, humanistisk positionering, hvis den papirtynde skillevæg til DF skal gøres mere solid.

Tilbage står, at hverken Socialdemokratiet eller Enhedslisten og SF vil få så meget tyngde i deres

politik, hvis ikke de lukker vinduet op til verden udenfor og kaster sig ud i visionære diskussioner om den EU-politik, landet er afhængig af og ikke kan være foruden. Ingen socialdemokratier i Europa har en klar politik for fremtidens Union. Hvert parti er delt mellem en fløj, der vil styrke den nye retning for nationernes Europa og en anden fløj, der vil en udvidet social og demokratisk Union. Men, som man har skrevet om i socialdemokratiske debatbøger, så er handelsskoleliberalismen kørt fast og løbet tør for ideer. Det gælder også i Europa. Det bliver ikke fra de liberales rækker, at man skal forvente nye ideer til en Union, der kan sikre og udvide de nationale velfærdspolitikker. De udspil må komme fra socialdemokratiene, venstrefløjen og fagbevægelsen, hvis de vil gå fremad på den nye vej og ikke baglæns.